

Medierne og datamanipulation

Jesper Hjarsbæk Rasmussen og Thomas Aarup Hansen

Introduktion:

Medierne har på mange måder en dagsordensfastsættende funktion i samfundet. Af samme grund kunne det være interessant at undersøge hvorfor og hvordan der kan manipuleres med data i medierne.

Problemfelt: Hvordan, hvorfor og hvorledes bliver der manipuleret med tal i medierne. Dette forløb vil komme ind på hvilke præmisser og hvordan der bliver manipuleret med data i medierne.

Formål: Ved at vide hvorfor og hvordan data bliver manipuleret, bliver eleverne bedre til selv at forholde sig kritisk, når de bliver præsenteret for talbaserede data i medierne.

Teori:

Samfundsfagligt gennemgås nyhedskriterier og teorier om mediernes adfærd. Matematikfagligt arbejdes der med deskriptiv statistik og præsentation af data.

Vi vil forsøge at vise eleverne hvordan data kan manipuleres, misforstås og misbruges. Eleverne skal se at selvom tallene er rigtige, kan de manipuleres til at underbygge forkerte konklusioner. Det kan gøres ved at udvælge bestemte dele af data, vælge de mest fordelagtige sammenligninger/indekseringer eller bare grafisk præsentere data på bestemte måder. Vi kommer også ind på problemer med fejlforklaring af kausalitet samt at der ofte simpelthen sammenlignes usammenlignelige tal. Endelig nævner vi at formulering af spørgsmål i undersøgelser faktisk i høj grad kan påvirke resultatet.

Undervisningsforløbet:

Efter introduktion og teori skulle eleverne lave to artikler der omhandlede samme emne. Konklusionen på de to artikler skulle dog være modsatrettede. De skulle finde nogle korrekte tal, og forsøge at manipulere dem så de to modsatrettede synspunkter blev underbygget i hver sin artikel.

Eleverne fik at vide at artiklerne blev vurderet på følgende kriterier:

- I hvor høj grad opfyldes nyhedskriterierne?
- I hvor høj grad er de fundne data præsenteret, så de overbeviser om det ønskede budskab?
- I hvor høj grad kunne artiklen være en rigtig nyhedsartikel?
- I hvor høj grad blev der redegjort for hvordan tallene blev manipuleret?

I forløbets sidste modul præsenterede eleverne for hinanden i matrixgrupper, hvorefter de stemte om hvilke artikler der havde været bedst efter kriterierne.

Undervisningsforløbet forløb over 5 moduler i de skemalagte matematik og samfundsfagstimer.

Resultater:

Eleverne lavede nogle gode artikler og var i høj grad engageret i projektet. Flere elever blev overraskede over hvor meget man kunne "vende tallene". Eleverne gav overordnet positiv feedback, flere udtalte at de kunne lide at sammenhæng imellem fagene. Nogle gav også udtryk for at konkurrencen elementet motiverede dem. Forløbet var let at afvikle og krævede ikke megen ekstra forberedelse.

Fagene spillede fint sammen i forløbet hvor der var fokus på tallene og deres præsentation, men vigtigheden af fortolkningen af dem i den aktuelle kontekst blev også tydelig.

Fagligt udbytte:

Der blev hverken i matematik eller samfundsfag præsenteret nyt fagligt materiale. Vi oplevede at eleverne blev opmærksomme på hvordan data kan manipuleres og håber at de dermed er blevet bedre til at forholde sig kritisk til data, hvilket er et mål i begge fag.

Konklusion:

Forløbet har fungeret rigtig godt og vi har indtryk af at eleverne er blevet bedre til at forholde sig kritisk til data og har fået en god forståelse af at fagene kan arbejde sammen.

Litteratur:

- Intro til nyhedskriterierne og mediernes rolle i samfundet fra Jesper Hjarsbæk Rasmussen: Politik - konflikt, kultur, konsensus. Forlaget Columbus. 2013. kap 5.
- Skovgaard, Lars Erik : Rige lever længere i Søllerød (Berlingske Tidende d. 12.08.2006)
- Kampagnevideo fra socialdemokratiet: <https://www.facebook.com/socialdemokratiet/vidEOS/10155224468428030/>
- Liberal Alliance har mistet næsten hver tredje vælger: <https://www.dr.dk/nyheder/politik/liberal-alliance-har-mistet-naesten-hver-tredje-vaelger>
- Gammel aftale forfølger lønmodtagere. Politiken. 11/3.
- DR2 Detektor (1203-2012): Medier og statistik. Minuttal 10 og frem.